

OPINIA PRAWNA

I. PRZEDMIOT OPINII:

Przedmiotem i celem sporządzenia niniejszej opinii jest wskazanie czy wobec trwającego stanu epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, wywołującego chorobę zakaźną COVID-19 oraz związanych z nimi obostrzeniami i zakazami, istnieje możliwość przeprowadzenia walnych zgromadzeń, w odniesieniu do spółdzielni pracy (dalej jako „WZS”).

Niniejsza opinia jest sporządzona na zlecenie **Związku Lustracyjnego Spółdzielni Pracy Delegatury Regionalnej w Krakowie**.

II. DATA SPORZĄDZENIA OPINII: 05 maja 2020 r.

III. STAN FAKTYCZNY:

Na dzień 05 maja 2020 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nadal obowiązuje stan epidemii wywołany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, który skutkował wprowadzeniem szeregu zakazów oraz ograniczeń życia publicznego i gospodarczego, w tym zakazem wszelkich zgromadzeń i zebrań.

Zgodnie z §14 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 02 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii¹ (dalej jako „**Rozporządzenie RM**”) do odwołania zakazuje się:

- 1) organizowania zgromadzeń w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. - Prawo o zgromadzeniach²;
- 2) innych niż określone w pkt 1 zgromadzeń organizowanych w ramach działalności kościołów i innych związków wyznaniowych oraz imprez, spotkań i zebrań niezależnie od ich rodzaju, z wyłączeniem spotkań danej osoby z jej osobami najbliższymi w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny³ lub z osobami najbliższymi osobie, z którą pozostaje we wspólnym pożyciu,

¹ Dz. U.2020, poz. 792.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 631.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1950 i 2128 oraz z 2020 r. poz. 568.

z zastrzeżeniem, że ograniczeń wskazanych w pkt 2) nie stosuje się do spotkań i zebrań związanych z:

- a) wykonywaniem czynności zawodowych lub zadań służbowych, lub
- b) pozarolniczej działalności gospodarczej, lub
- c) prowadzeniem działalności rolniczej,
- d) lub prac w gospodarstwie rolnym.

IV. STAN PRAWNY:

1. WPŁYW ZAKAZU ZGROMADZEŃ I ZEBRAŃ OKREŚLONYCH W §14 ROZPORZĄDZENIA RM NA MOŻLIWOŚĆ ZWOŁANIA I PRZEPROWADZENIA WALNEGO ZGROMADZENIA SPÓŁDZIELNI⁴.

Na dzień sporządzenia niniejszej opinii, co do zasady § 14 Rozporządzenia RM do odwołania zakazuje zgromadzeń, imprez, spotkań i zebrań niezależnie od ich rodzaju. Jednocześnie wprowadzono wyjątek m.in. w postaci spotkań i zebrań związanych z wykonywaniem czynności zawodowych lub zadań służbowych, lub pozarolniczej działalności gospodarczej, lub prowadzeniem działalności rolniczej lub prac w gospodarstwie rolnym. Powyższy wyjątek nie statuuje możliwości zwołania i przeprowadzenia obrad WZS w formie tradycyjnej.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że uczestnictwo członka spółdzielni w WZS jest jego prawem, nie zaś obowiązkiem (art.18 §2 pkt 1) pr. spół.). Partycypacja w WZS nie będzie dla każdego z uprawnionych czynnością zawodową lub zadaniem służbowym, ponieważ WZS służy przede wszystkim realizacji uprawnień korporacyjnych członków spółdzielni. Tym samym niejednorodny charakter uczestników WZS oraz jego cele, wykluczają zakwalifikowanie obrad WZS jako jednego z wyjątków wskazanych w § 14 Rozporządzenia RM. Powyższe stanowisko znajduje uzasadnienie w wykładni literalnej wyżej wymienionego przepisu oraz jest zgodne z jedną z podstawowych dyrektyw wykładni przepisów prawa jakim jest zakaz wykładni rozszerzającej wyjątków. Co więcej, nie wprowadzono możliwości organizacji obrad WZS (lub innych zebrań lub zgromadzeń o podobnym charakterze) w tradycyjnej formie, poprzez katalog warunków jakie powinny zostać spełnione np. poprzez wprowadzenie ograniczenia liczby uczestników takiego zgromadzenia, przeliczniki stosunku powierzchni do osoby czy innych środków

⁴ W niniejszej opinii, przez „spółdzielnię” należy rozumieć spółdzielnię pracy.

bezpieczeństwa. Skoro nie wprowadzono w tym zakresie żadnych odstępstw, to nie ma podstaw do przyjęcia, że dopuszczalne są tego typu zgromadzenia (argumentum a contrario). Co więcej, o zasadności powyższego stanowiska świadczy także fakt wprowadzenia przez ustawodawcę szeregu rozwiązań mających na celu umożliwienie rezygnacji z tradycyjnej formy WZS w stanie epidemii albo zagrożenia epidemicznego, w tym przede wszystkim przez wydłużenie terminów do zwołania WZS czy realizacji obowiązków sprawozdawczych skorelowanych ustawowo z WZS.

Powyższe okoliczności wykluczają legalne przeprowadzenie obrad WZS w sposób tradycyjny, w okresie obowiązywania wyżej wskazanego ograniczenia, bez narażania się na odpowiedzialność karną, administracyjną, a także na rzuty dotyczące ważności WZS czy podjętych na nim uchwał. Przeprowadzenie obrad WZS w formie tradycyjnej w okresie obowiązywania ww. zakazu, może zostać również uznane za sposób nieuzasadnionego wykluczenia części uprawnionych z obrad WZS (a tym samym ograniczenia ich praw), bowiem wiązać się będzie z decyzją danej osoby czy podejmuje ryzyko uczestnictwa w WZS. Co więcej, nie należy a priori wykluczać możliwości indywidualnej odpowiedzialności każdej z osób partycypujących w obradach WZS i jego organizacji, za uczestnictwo w zebraniu, które w świetle § 14 Rozporządzenia oraz właściwych przepisów rangi ustawowej może zostać uznane za nielegalne i generujące zagrożenie. W szczególności, że na dzień sporządzenia niniejszej opinii nie wydano żadnych wytycznych dotyczących organizacji tego typu zebrań lub zgromadzeń. Próba ich ewentualnego odkodowania z reguł korzystania w okresie epidemii lub zagrożenia epidemicznego z różnego rodzaju obiektów i usług czy organizacji pracy, może nie być wystarczająca.

Powyższe okoliczności, co do zasady, nie stoją na przeszkodzie zwołaniu WZS z wyznaczeniem terminu przypadającego na okres po odwołaniu ww. zakazów. W praktyce należy wówczas uwzględnić oprócz (a) warunków ustawowych oraz wynikających ze statutu lub innych partykularnych regulacji, także (b) podawane publicznie informacje dotyczące tzw. „etapów odmrażania gospodarki” przyjętych przez Radę Ministrów oraz (c) możliwość zaistnienia następcej potrzeby odwołania WZS lub zmiany jego terminu (np. w skutek nagłego wzrostu zachorowań). **Podkreślić należy, że wszelkie warunki dopuszczalności i przeprowadzenia obrad WZS trzeba badać in concreto, wobec różnych rozwiązań przyjętych w statutach i dokumentach wewnętrznych spółdzielni, a także częstych zmian przepisów.**

W przypadku dopuszczenia możliwości organizowania zgromadzeń lub zebrań poprzez wprowadzenie limitu osób w nich uczestniczących (np. do 50), należy pamiętać o konieczności wliczenia w ten zakres wszystkich osób faktycznie uczestniczących w WZS

(np. obsługi sekretarskiej, technicznej, pomocy prawnej lub eksperta członka spółdzielni, których mowa w art. 36 § 7 pr. spół.), a nie tylko osób zawiadomionych o jego zwołaniu. W takim wypadku, warto także rozważyć możliwość skorzystania przez członków spółdzielni z głosowania za pośrednictwem pełnomocnika, jeśli ustawa lub statut dopuszczają taką możliwość. Powyższe może przesądzić o dopuszczalności wcześniejszego przeprowadzenia WZS.

2. WYDŁUŻENIE USTAWOWEGO TERMINU DO ZWOŁANIA WALNEGO ZGROMADZENIA SPÓŁDZIELNI.

Co do zasady, zgodnie z art. 39 §1 pr. spół. zarząd obligatoryjnie zwołuje WZS przynajmniej raz w roku w ciągu sześciu miesięcy po upływie roku obrachunkowego. Nadto, Zarząd zwołuje walne zgromadzenie także na żądanie (a) rady lub (b) przynajmniej jednej dziesiątej, nie mniej jednak niż trzech członków, jeżeli uprawnienia tego nie zastrzeżono w statucie dla większej liczby członków. W spółdzielniach, w których walne zgromadzenie jest zastąpione przez zebranie przedstawicieli, zarząd zwołuje je także na żądanie: (a) 1/3 przedstawicieli na zebranie przedstawicieli lub (b) zebrań grup członkowskich obejmujących co najmniej 1/5 ogólnej liczby członków spółdzielni.

W związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw⁵, wydłużono ustawowy termin do zwołania WZS. Zgodnie z art. 90 ww. ustawy, jeśli ustawowy termin zwołania walnego zgromadzenia spółdzielni przypada w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, trwającego w dniu wejścia w życie tej ustawy lub ogłoszonego bezpośrednio po okresie trwającym w dniu wejścia w życie przedmiotowej ustawy, ulega on przedłużeniu o 6 tygodni od dnia odwołania tego stanu. Podkreślenia wymaga, że w takim przypadku również należy zachować wszelkie inne wymogi zwołania i przeprowadzenia WZS, uwzględniając zarówno stan prawny obowiązujący w momencie jego zwołania, jak i w dacie WZS (podejmowania uchwał). Przykładowo rozwiązania, o których mowa w art. 36 § 9-12 pr. spół., stosuje się wyłączenie w czasie wprowadzenia stanu

⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 568 z późn. zm.

zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi⁶.

3. WYDŁUŻENIE USTAWOWEGO TERMINU DO SPORZĄDZENIA I ZATWIERDZENIA SPRAWOZDANIA FINSNOWEGO I SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI JEDNOSTKI.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie określenia innych terminów wypełniania obowiązków w zakresie ewidencji oraz w zakresie sporządzenia, zatwierdzenia, udostępnienia i przekazania do właściwego rejestru, jednostki lub organu sprawozdań lub informacji⁷ (dalej jako „**Rozporządzenie MF**”) wydłużono między innymi następujące terminy:

- 1) do sporządzenia sprawozdania finansowego – o 3 miesiące, tj. do dnia 30 czerwca 2020 r., gdy rok obrotowy jest równy rokowi kalendarzowemu;
- 2) do sporządzenia sprawozdania z działalności, o którym mowa w art. 49 ust. 1 RachU – o 3 miesiące, tj. do dnia 30 czerwca 2020 r. gdy rok obrotowy jest równy rokowi kalendarzowemu;
- 3) zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez organ zatwierdzający - o 3 miesiące, tj. do dnia 30 września 2020 r. gdy rok obrotowy jest równy rokowi kalendarzowemu;

W zakresie sprawozdawczości finansowej, wydłużenie terminów ma zastosowanie do obowiązków dotyczących roku obrotowego kończącego się po dniu 29 września 2019 r., jednak nie później niż w dniu 30 kwietnia 2020 r., których termin wykonania nie upłynął przed dniem 31 marca 2020 r. (§10 Rozporządzenia MF).

Zgodnie z art. 15 zzh ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁸, w przypadku, gdy terminy posiedzeń organów zatwierdzających określone w przepisach szczególnych przypadają przed terminem zatwierdzenia sprawozdań finansowych określonym w przepisach wydanych na podstawie 15 zzh ust. 1 wskazanej ustawy, posiedzenia organów zatwierdzających odbywają się w terminie określonym w tych przepisach.

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284, 322, 374 i 567.

⁷ Dz. U. z 2020 r., poz. 570.

⁸ Dz. U. z 2020 r., poz. 374 z późn. zm.

4. PODJEMOWANIE UCHWAŁ PRZEZ WZS NA PIŚMIE ALBO PRZY WYKORZYSTANIU ŚRODKÓW BEZPOŚREDNIEGO POROZUMIEWANIA SIĘ NA ODLEGŁOŚĆ.

Ustawą z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2⁹ (art. 15) wprowadzono zmiany w ustawie pr. spół. pozwalające na zawiadomienie o WZS i podjęcie uchwał przez WZS, na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Na dzień sporządzenia niniejszej opinii, zgodnie z art. 40 §3 pr. spół.:

- zawiadomienie o czasie, miejscu i porządku obrad WZS, lub
- zgłoszenia żądań, o którym mowa art. 40 § 2 pr. spół.

mogą zostać dokonane przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Niezależnie od postanowień statutu spółdzielni, także Zarząd lub Rada Nadzorcza spółdzielni może zarządzić podjęcie określonej uchwały (lub uchwał) przez WZS przy wykorzystaniu wyżej wymienionych sposobów. Warunkiem wprowadzenia tego typu głosowania nad uchwałą jest uprzednie zawiadomienie wszystkich członków o głosowaniu na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Uwzględniono możliwość łączenia sposobów oddania głosu, bowiem uchwała może być również wynikiem głosów częściowo oddanych na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Przy obliczaniu kworum uwzględnia się członków uczestniczących przez oddanie głosu na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Zastrzec należy, że możliwość zarządzenia głosowania ww. sposób jest ograniczona temporalnie, bowiem znajduje zastosowanie jedynie w czasie wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Nadto, w przypadku spółdzielni sposób ten (co do zasady) uniemożliwia podjęcie uchwał w trybie tajnym. Brak jest bowiem przepisu zezwalającego na podjęcie uchwały w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość także w sprawach, dla których ustawa lub statut przewiduje głosowanie tajne. W tym zakresie możliwe jest także stanowisko przeciwne, w oparciu o art. 36 § 12 pr. spół., z zastrzeżeniem, że tajność głosowania wynika ze statutu, a nie ustawy. Jednakże podkreślić należy, że

⁹ Dz. U. z 2020 r., poz. 695.

przyjęcie wykładni rozszerzającej w tym zakresie, jest obarczone wysokim ryzykiem uznania uchwały za nieważną.

Należy pamiętać, że celem umożliwienia głosowania nad uchwałą na piśmie lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, regulamin WZS powinien szczegółowo określać proces głosowania w tych formach (w tym weryfikacji uprawnionych do oddania głosu itp.). Nadto, spółdzielnia powinna być formalnie i technicznie przygotowana do przeprowadzenia głosowania, a przyjęta forma powinna umożliwiać oddanie głosów wszystkim uprawnionym.

W razie wątpliwości, przy zastosowaniu ww. rozwiązań pomocnym jest uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw¹⁰, z której wynika, że intencją wprowadzonych w pr. społ. zmian jest umożliwienie funkcjonowania organów spółdzielni w czasie stanu epidemii albo stanu epidemicznego, zaś „Wzorzec postępowania został zapożyczony z rozwiązań wprowadzonych do Kodeksu spółek handlowych w związku z ustanowieniem nowego typu osoby prawnej – prostej spółki akcyjnej.”.

Zastrzec należy, że niniejsza opinia nie stanowi kompleksowej analizy całości zagadnienia, a przedstawione w niej uwagi nie stanowią kompletnego wyliczenia warunków jakim musi odpowiadać podjęcie uchwał przez WZS. Mają one na celu jedynie zwrócenie uwagi na ustawową możliwość podjęcia uchwał przez WZS w formie pisemnej lub za pośrednictwem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, w sytuacji niemożności przeprowadzenia obrad WZS w formie tradycyjnej. Zarówno zawiadomienie, jak i przeprowadzenie WZS powinno spełniać wymogi właściwych przepisów prawa oraz statutu, co (jak wskazano powyżej) musi być podlegać każdorazowo indywidualnej ocenie.

V. WNIOSKI KOŃCOWE:

Reasumując, na dzień sporządzenia niniejszej opinii:

- 1) zorganizowanie obrad WZS w tradycyjnej formie w okresie obowiązywania zakazu zgromadzeń i zebrań, o którym mowa w §14 Rozporządzenia RM w brzmieniu aktualnym na dzień 05 maja 2020 r., należy uznać za niedopuszczalne, przy czym możliwość przeprowadzenia WZS w czasie trwania stanu epidemii albo stanu

¹⁰ Druk sejmowy 299.

epidemiologicznego (a także szczegóły jego organizacji) powinna być każdorazowo badana in concreto, a decyzja w należy do właściwych organów spółdzielni;

- 2) ustawodawca wprowadził szereg zmian umożliwiających terminowe wykonanie obowiązków dotyczących WZS, zarówno poprzez przesunięcie terminów do ich realizacji, jak również poprzez umożliwienie podejmowania uchwał WZS na piśmie albo przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, niezależnie od postanowień statutu spółdzielni;
- 3) przy zwoływaniu obrad WZS należy uwzględnić szybko następujące zmiany (wręcz fluktuację) przepisów, mających wpływ na organizację WZS w okresie stanu epidemii albo stanu epidemicznego;
- 4) antycypując możliwość wystąpienia okoliczności wpływających na możliwość organizacji posiedzeń organów spółdzielni oraz podejmowania wiążących uchwał, warto rozważyć i zaplanować zmianę statutu i regulaminów organów w przyszłości, na wypadek sytuacji, gdy nie będzie możliwe przeprowadzenie posiedzeń w formie tradycyjnej, co znacznie przyczyni się do usprawnienia i uelastycznienia działalności spółdzielni oraz dopasowanie form działań do zmieniających się warunków gospodarczych, społecznych i prawnych.

VI. ŹRÓDŁA

1. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 792);
2. rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie określenia innych terminów wypełniania obowiązków w zakresie ewidencji oraz w zakresie sporządzenia, zatwierdzenia, udostępnienia i przekazania do właściwego rejestru, jednostki lub organu sprawozdań lub informacji (Dz. U. z 2020 r., poz. 570);
3. ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374 z późn. zm.);
4. ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r., poz. 568 z późn. zm.);

5. ustawą z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r., poz. 695);
6. ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 275 z późn. zm.);
7. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 351 z późn. zm.).

Niniejszą opinię sporządzono w 3 (trzech) egzemplarzach, w tym jednym dla Związku Lustracyjnego Spółdzielni Pracy Delegatury Regionalnej w Krakowie.

Kamila Księżyk
adwokat